

vegtilsynet

2015

Årsrapport

*Fra byggingen av E39 Dregebø – Grytås og Birkeland.
Foto: Vegard Bondevik Lie*

 vegtilsynet

Voss, 02.02.2016

Trude Tronerud Andersen

direktør

*E6 Hålogalandsbrua. Brutårnet og viadukten på Karstrand.
Foto: Tomas Rolland*

Innhold

Vegtilsynsdirektørens beretning	7
Om Vegtilsynet og hovedtall	8
Årets aktiviteter og resultater	10
Tilsyn	12
<i>Oppsummering av tilsynsakriviteter</i>	12
Annen tilsynsrelatert virksomhet	21
<i>Tilrådninger fra Statens havarikommisjon for transport, veg</i>	21
Aktiv pådriver	21
<i>Informere om Vegtilsynets ansvarsområde</i>	21
<i>Foreslå endringer i regelverk</i>	22
<i>Internasjonalt arbeid</i>	22
<i>FoU-arbeid</i>	22
Evalueringer og brukerundersøkelser	23
Styring og kontroll	24
Administrative forhold	25
Årsregnskap	27
Vedlegg 1: Tilrådninger i avgitte tilsynsrapporter for 2015	29

E6 Opdal. Foto: Knut Opeide

Vegtilsynsdirektørens beretning

Hovedmålet for Vegtilsynets virksomhet i 2015 har vært å føre tilsyn med at Statens vegvesen etterlever krav om sikkerhet knyttet til riksveginfrastrukturen.

Vegtilsynet har publisert syv tilsynsrapporter i 2015. Tilsynssakene har omhandlet tema som trafikkberedskap og planlegging av omkjøringsruter, teknisk kvalitetskontroll i utbyggingsprosjekt, gjennomføring og oppfølging av trafikksikkerhetsrevisjoner, oppfølging av driftskontrakter, gjennomføring og bruk av risikoanalyser av vegtunneler.

Tilsynsprogrammet bygger på de områdene, og utfordringene knyttet til trafikk-sikkerhet i veginfrastrukturen som trekkes fram i Nasjonal Transportplan og tilhørende underdokument.

For å kunne løse de oppgavene som er tillagt Vegtilsynet må tilsynet holde en vegfaglig og tilsynsmetodisk høy standard. Utvikling av kompetanse og erfaringsdeling med andre tilsyn har derfor vært høyt prioritert i foregående år og også i 2015. Vegtilsynet har i 2015 startet arbeidet med å utvikle en metodikk for å sikre risikobasert utvalg av tilsynssaker. Arbeidet vil fortsette i 2016, og skal bidra til videre forbedring av tilsynets arbeid.

Fra sommeren 2015 har Vegtilsynet vært bemannet med tre tilsynslag, der hvert lag består av en tilsynsleder, en vegfaglig rådgiver og en jurist. Vegtilsynet er nå bemannet i henhold til rammene som er gitt.

Risikoanalysen for året viste at utfordringene for Vegtilsynet var knyttet til kompetanse og kvalitet, samt at tilsynet er liten av størrelse og dermed en sårbar organisasjon. Det har i 2015 vært gjort flere tiltak innen kompetanseheving og kvalitetssikring for å håndtere denne risikoen. En annen utfordring var å ha legitimitet overfor Statens vegvesen, interessenter og allmennheten. Å informere om våre oppgaver, arbeidsmåter og resultat har derfor vært viktig for Vegtilsynet i 2015.

2015 har vært et innholdsrikt og lærerikt år for Vegtilsynet.

Om Vegtilsynet og hovedtall

Vegtilsynet er Samferdselsdepartementet sin fagenhet som skal kontrollere og føre tilsyn med Statens vegvesen sin virksomhet knyttet til riksveginfrastrukturen. Vegtilsynet skal føre tilsyn med at Statens vegvesen har og bruker tilstrekkelige og effektive styringssystemer for å ivareta sikkerheten i veginfrastrukturen. Tilsynet skal arbeide for at Statens vegvesen sin virksomhet blir utøvd på en sikker og formålstjenlig måte til det beste for trafikantene på vegen.

Vegtilsynet skal også foreslå endringer i regelverket, ta initiativ til FoU-arbeid, samt delta i internasjonalt arbeid.

Samferdselsdepartementet har for 2015 satt følgende hovedmål for Vegtilsynet:

Hovedmålet med Vegtilsynets virksomhet i 2015 vil være å føre tilsyn med at krav om sikkerhet knyttet til riksveginfrastrukturen er ivaretatt av Statens vegvesen.

For å nå hovedmålet skal Vegtilsynet i 2015:

- *arbeide for at Statens vegvesens virksomhet blir utøvd på en sikker og formålstjenlig måte til det beste for trafikantene på vegen*
- *være en aktiv pådriver for et sikkert og formålstjenlig vegnett i tråd med det overordnede målet for transportpolitikken*

I tildelingsbrevet for ble Vegtilsynet bedt om å forberede den nye kontrollfunksjonen med sikte på iverksettelse i slutten av 2015.

Vegtilsynet har utarbeidet strategier, mål, måleindikatorer og årlige aktivitetsplaner for å sikre at hovedmålet blir nådd.

Tilknytningsform og organisasjonsstruktur

Vegtilsynet er direkte underlagt vegdirektøren, med et organisatorisk og styringsmessig skille til Statens vegvesen.

Vegtilsynet er organisert i fagområdene veg, tilsyn, juridisk og kommunikasjon. Vegtilsynet får bistand fra Vegdirektoratet til støttefunksjoner som regnskap, anskaffelse, IT, arkivering og ved rekruttering. Vegtilsynet drifter selv egen webside og eget kvalitetssystem, samt utfører støtteoppgaver som utsendelse av post, innkjøp av rekvisita, håndtering av adgangssystem, ekstern rapportering med mer.

Oversikt over årlig disponibel bevilgning og antall årsverk for Vegtilsynet for 2013, 2014 og 2015:

	2013	2014	2015
Antall årsverk	9	9	12
Disponibel bevilgning	16 060 000	13 775 000	17 079 000

Antall årsverk er ved årsslutt.

Årets aktiviteter og resultater

Målet for Vegtilsynet var ifølge tildelingsbrevet fra Samferdselsdepartementet å føre tilsyn med at krav om sikkerhet knyttet til riksveginfrastrukturen er ivaretatt av Statens vegvesen.

Tilsyn

Tilsynsprogrammet for 2015 ble utarbeidet på grunnlag av en risiko- og vesentlighetsvurdering. Den er utarbeidet med utgangspunkt i overordnede dokumenter som skisserer arbeidsoppgaver og hovedutfordringer for Statens vegvesen knyttet til arbeid med og på veginfrastrukturen. De overordnede dokumentene er instruks for Statens vegvesen, NTP 2014-2023, tildelingsbrev, Handlingsprogram for Statens vegvesen 2014-2018 samt Nasjonal plan for trafikksikkerhet på veg. I risiko- og vesentlighetsvurderingen inngikk også tilsynserfaring samt de problemstillinger og svakheter knyttet til Statens vegvesens virksomhetsområde, som framgår i eksterne og interne utredninger og rapporter.

På grunnlag av hovedutfordringene har Vegtilsynet utformet tilsynsideer basert på tilsynserfaring og dokumenterte svakheter og risiko for svikt. Tilsynsideene er analysert og prioritert etter relevans for sikkerhet og gjennomførbarhet.

Tilsynsprogrammet 2015 inneholdt følgende tilsynssaker:

- trafikkberedskap – planlegging og etablering av omkjøringsruter (to tilsyn)
- teknisk kvalitet i utbyggingsprosjekt
- trafikksikkerhetsrevisjon i samsvar med trafikksikkerhetsforskriften
- risikoanalyse av tunneler
- oppfølging av driftskontrakter (to tilsyn)

Det er et mål at alle regionene får regelmessig tilsynsbesøk.

Status for tilsynsvirksomheten i 2015:

Rapport	Varsel	Gjennomført	Utkast rapport	Endelig rapport	Lukket tilråding
Styring og oppfølging av driftskontrakter, Region øst	2014	x	x	Feb 2015	x
Trafikkberedskap, planlegging av omkjøringsruter, Region sør	Feb 2015	x	x	April 2015	x
Teknisk kvalitetskontroll i utbyggingsprosjekt, Region øst	Feb 2015	x	x	Aug 2015	
Trafikkberedskap, planlegging av omkjøringsruter, Region midt	Mai 2015	x	x	Aug 2015	x
Gjennomføring av trafiksikkerhetsrevisjoner, Region nord og sør	Juli 2015	x	x	Okt 2015	
Tunnelsikkerhet, gjennomføring av risikoanalyser Region øst	Aug 2015	x	x	Des 2015	
Oppfølging av driftskontrakter, Region vest	Okt 2015	x	x	Des 2015	
2013-02 Styring og oppfølging av driftskontrakter for vinterdrift, Region vest				Nov 2013	Jan 2015
2013-04 Håndtering av sikkerhetskritiske forhold ved dekkelegging, Region sør				Feb 2014	Mai 2015
2014-03 Godkjenning og kontroll av arbeidsvarsling og sikring, Region vest				Aug 2014	Mai 2015
2014-04 Avvik- og fraviksbehandling i reguleringsplanfasen, Region midt				Des 2014	Mars 2015
2014-01 Implementering av Vegsikkerhetsforskriften og tunnelsikkerhetsforskriften, Vegdirektorat				Okt 2014	

Tabell 1 Status for tilsynsvirksomheten i 2015

Tabellen viser hvilke aktiviteter innenfor de ulike tilsynssakene som er gjennomført i 2015, indikert med «x» eller dato.

Oppsummering av tilsynsvirksomhet i 2015

Tilsynsprogrammet har blitt utført i tråd med aktivitetsplan. Det er avgitt syv tilsynsrapporter i 2015. Under følger en oppsummering av tilsynsrapportene.

2014/02 Styring og oppfølging av driftskontrakter

Tilsynssaken undersøkte styring og oppfølging av to driftskontrakter i Region øst: driftsprosjekt 0201 Asker og Bærum og driftsprosjekt 0202 Romerike vest.

Systemet for styring og oppfølging av driftskontrakter omfatter krav til samarbeid mellom partene, krav til kontroller og oppfølging av avvik og mangler.

Tilsynssaken tok for seg tre problemstillinger.

For det første ville Vegtilsynet avklare om tilsynspart styrer driftsprosjekt i samsvar med krav. Tilsynssaken har blant annet vist at de styrende dokumentene ikke er utarbeidet og brukt i samsvar med krav.

For det andre undersøkte Vegtilsynet om tilsynspart etablerer samarbeid for driftskontrakter i samsvar med krav. Tilsynet viste at samhandlingsprosessen i liten grad er dokumentert. Det er for eksempel ikke dokumentert at samarbeidsmøtene har omfattet utarbeiding av felles mål, utvikling av samhandlingsprosedyrer og prosedyre for konfliktløsning. Vegtilsynet mener at partene ikke er god nok forberedt før gjennomføring av kontraktene.

I den tredje problemstillingen ville Vegtilsynet undersøke om tilsynspart gjennomfører kontrakten i samsvar med krav. Vegtilsynet vurderer det slik at tilsynspart samlet sett, ikke i tilstrekkelig grad etterlever kravene. Dette har blant annet sammenheng med:

- Det er ikke synliggjort at byggherrens planlagte kontroller er i samsvar med krav
- Det er ikke gjennomført felles kontroller i samsvar med krav for noen av prosjektene
- Når det gjelder oppfølging av gjennomførte kontroller, har tilsynet vist at driftsprosjekt 0201 Asker og Bærum ikke følger opp avvik i samsvar med krav
- Mangler blir ikke fulgt opp slik at gjentakelse forhindres
- Tilsynspart gjennomfører ikke byggemøter i samsvar med krav, dette gjelder både frekvens og innhold

Vegtilsynet kom med fire tilrådninger i saken.

2015/01 Trafikkberedskap – planlegging av omkjøringsruter

Saken tok for seg Region sørs planlegging av omkjøringsrutene og om planene er utarbeidet i samsvar med krav.

Omkjøringsruter er ofte ikke dimensjonert for økt trafikkmengde. Sikkerhetstiltak som for eksempel skilting, må planlegges og iverksettes for å forhindre farlige situasjoner.

Tilsynssaken viser at det er store svakheter ved regionens system for gjennomføring av risiko- og sårbarhetsanalyser og utarbeiding av planer for omkjøringsruter. Planer for omkjøring blir i stor grad videreført fra kontrakt til kontrakt uten oppdateringer.

Region sør har heller ikke utarbeidet en samlet regional plan for omkjøringsruter, slik det er krav om.

Stikkprøver Vegtilsynet har gjort ved vegavdelingene Buskerud og Telemark, viser mangler når det gjelder innhold i omkjøringsplanene. Det er blant annet ikke kartlagt sårbare punkter som krever spesielle tiltak før omkjøring iverksettes. Dette kan være tyngdebegrensninger på veien, stigninger som kan skape problemer på vinterføre, eller skoler og hus som ligger inntil veien. I tillegg mangler skiltplaner, oversiktskart som viser stengningslenker og omkjøringsruter, samt dokumentasjon på at det er gjennomført avklaringer med kommune og politi slik det er krav om.

I tillegg viser tilsynssaken at de som er involvert når planene skal iverksettes har ulike versjoner av planene.

Funnene tilsier at det er en risiko for at endringer i vegnettet ikke blir fanget opp ved utarbeiding og revidering av planer for omkjøringsruter.

Årsaken til problemene i det operative leddet kan ligge i den overordnede styringen i regionen. Vegtilsynet fant at styring og oppfølging av omkjøringsruter i liten grad er basert på dokumenterte prosesser.

Vegtilsynet vurderer på denne bakgrunn at Statens vegvesen, Region sør ikke utarbeider planer for omkjøringsruter i samsvar med krav. Konsekvensen kan bli at det blir satt i verk planer for omkjøringsruter som ikke i tilstrekkelig grad ivaretar hensyn til trafiksikkerhet, framkommelighet og regularitet.

Vegtilsynet gir tre tilrådninger i saken.

Omkjøring E6. Foto: Steinar Svensbakken

2015/02 Teknisk kvalitet i utbyggingsprosjekt

Tilsynssaken tok for seg teknisk kvalitet i utbyggingsprosjekt, med vektlegging på planlegging og gjennomføring av byggherrens kontroll. Tilsynspart var Region øst. Målet med tilsynet var å undersøke om Region øst, sikrer teknisk kvalitet i vegfundament og vegdekke i utbyggingsprosjekt.

For det første ville Vegtilsynet undersøke om Region øst sikrer at byggherren kontroll av teknisk kvalitet blir planlagt i samsvar med krav. Gjennom denne problemstillingen ble det sett på om organisering av utbyggingsprosjekt, om utarbeidelse av prosjektstyringsdokument og kartlegging av kritiske prosesser ble gjennomført i samsvar med krav.

For det andre ville Vegtilsynet undersøke om Region øst sikrer at byggherrens kontroll av teknisk kvalitet ble gjennomført i samsvar med krav. Det ble undersøkt om kvalitetsplan og kontrollplan ble utarbeidet, og om stikkprøvekontroller ble gjennomført i samsvar med krav.

Tilsynet viste at gjennomføring og felles forståelse av hvordan teknisk kvalitet skal sikres, i liten grad er vektlagt i samhandlingsprosessen. Forhold ved entreprenørens kvalitetsplan og prosedyrer for kvalitetssikring danner grunnlag for hvilke prosesser som er kritiske når det gjelder teknisk kvalitet, og som bør vektlegges og prioriteres i byggherrens kontrollplan. Mangelfull gjennomgang av dette i samhandlingsprosessen kan føre til at kontrollene ikke omfatter alle kritiske arbeidsprosesser, slik at bestilt kvalitet blir sikret.

Videre viste tilsynet at formålet med kartlegging av kritiske prosesser i vegfundament og vegdekke ikke i tilstrekkelig grad er ivaretatt. Der det er gjennomført en kartlegging, er ikke denne brukt som grunnlag for å fastsette kontrollplanen slik Håndbok R760 *Styring av vegprosjekt*, kvalitetssystemet og Rapport nr.274 *Datagrunnlag for målekort* setter krav om. Vegtilsynet vurdering er at det ikke er en klar sammenheng mellom de kartlagte kritiske prosessene og prosjektenes kontrollplaner.

Tilsynet har også vist at kontrollplanene i de undersøkte prosjektene ikke er i samsvar med gjennomførte kontroller. Under tilsynet kom det fram at det gjennomføres stikkprøvekontroller i et større omfang enn det som går fram av kontrollplanene. Når omfanget av stikkprøver avviker fra kontrollplanen, er det uklart om kontrollarbeidet er målrettet mot de kritiske prosessene.

2015/03 Trafikkberedskap – planlegging og etablering av omkjøringsruter

Hendelser som fører til at vegnettet må stenge, som for eksempel ras, flom og trafikkulykker, kan få store konsekvenser for framkommelighet og sikkerhet. Statens

vegvesen har ansvaret for beredskapen på vegnettet, og omkjøringsruter er en viktig del av den. Omkjøringsruter er ofte ikke dimensjonert for økt trafikkmengde. Sikkerhetstiltak som for eksempel skilting, må planlegges og iverksettes for å forhindre farlige situasjoner.

Saken tok som i sak 2015-01, for seg trafikkberedskap og planlegging av omkjøringsruter. Tilsynspart i denne saken var Region midt.

Tilsynet viste at det er svakheter ved regionen sitt system for gjennomføring av risiko- og sårbarhetsanalyser, og utarbeidelse av planer for omkjøringsruter. Det var ikke utarbeidet en samlet regional plan for omkjøringsruter og enkeltplaner for omkjøringsruter i vegavdelingene Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag var ikke utarbeidet i samsvar med krav. I tillegg hadde de som er involvert når planene skal iverksettes, ulike versjoner av planene. Funnene tilsier at det er en risiko for at endringer i vegnettet ikke blir fanget opp ved utarbeidelse/revidering av planer for omkjøringsruter. I tillegg viser funnene at brukerne av planverket ikke har tilgang til lik og tilstrekkelig informasjon om omkjøringsalternativene ved stenging av veg, og at det i liten grad blir gjennomført øvelser. Vegtilsynet vurderer på denne bakgrunn at Statens vegvesen, Region midt, ikke styrer og følger opp arbeidet med planer for omkjøringsruter i samsvar med krav, og at det kan ha som konsekvens at det blir iverksatt planer som ikke i tilstrekkelig grad ivaretar hensynet til trafikksikkerhet, framkommelig og regularitet.

2015/04 Trafikksikkerhetsrevisjon i samsvar med trafikksikkerhetsforskrifta

Saken tok for seg gjennomføring av trafikksikkerhetsrevisjoner på TEN-T-vegnettet i samsvar med vegsikkerhetsforskriften. Tilsynsparter var Region nord og Region sør.

Vegtilsynet undersøkte om det framgår av kvalitetsplaner at det skal gjennomføres trafikksikkerhetsrevisjoner, om regionene sør gjennomfører revisjonene og hvilke rutiner regionene har for lagring, læring og erfaringsdeling etter gjennomførte trafikksikkerhetsrevisjoner.

Tilsynet viste at det ikke var beskrevet i kvalitetsplanene om det skulle gjennomføres trafikksikkerhetsrevisjoner, og at det var mangler ved gjennomføringen av revisjonene. Manglende etterlevelse av kravene til revisjon i vegsikkerhetsforskriften, kan ha som konsekvens at trafikkfarlige forhold ikke blir avdekket i de ulike prosjekttrinnene.

Saken viste også at de to regionene ikke har et system som i tilstrekkelig grad sikrer læring og erfaringsdeling etter gjennomførte trafikksikkerhetsrevisjoner, og ikke godt nok utnytter det læringspotensial som ligger i gjennomførte revisjoner. Gjennom læring og erfaringsdeling kan en hindre gjentakelse av revisjonsfunn i framtidige prosjekt.

2015/05 Risikoanalyse av vegtunneler

Vegtilsynet ville undersøke om Region øst gjennomfører risikoanalyser av vegtunneler i samsvar med krav: om risikoanalysene blir gjennomført; om de er utført av et uavhengig organ og om innholdet av analysene er i samsvar med krav. Vegtilsynet så også på om regionen gjennomfører foreslåtte tiltak fra risikoanalysene.

Tilsynssaken viste at det er mangler ved flere av Region øst sine risikoanalyser. Risikoanalysene har mangler i alle trinn, fra beskrivelse av bakgrunn og formål til metodevalg, vurderingskriterium, identifikasjon av sikkerhetsproblemer, vurdering av sannsynlighet og konsekvens, evaluering av risiko opp mot kriteriene og foreslåtte tiltak. Manglene kan føre til at analysene ikke gir godt nok grunnlag for å sikre at tunnelen oppfyller minste tillatte sikkerhetsnivå og at risikoanalysen, som underlag for tiltak er mangelfull. Resultatet kan være manglende sikkerhetstiltak, feil sikkerhetstiltak og at en for relativt like tunneler får ulike sikkerhetstiltak.

De fleste av rapportene er mangelfulle også når det gjelder sporbarhet gjennom risikoanalyseprosessen. Dette medfører blant annet det ikke er mulig å lese hva som er grunnlag for de ulike anbefalte tiltakene. En kan for eksempel ikke se om et tiltak er anbefalt for å kompensere for avvik fra tunnelsikkerhetsforskriften eller for å redusere risiko ved et særtrekk ved tunnelen; om det er for oppfylle et krav i Handbok N500 som går utover minimumskravene i forskriftene, eller om det er foreslått av andre grunner. Dette kan ha som konsekvens at tilsynspart får utfordringer når en skal bruke risikoanalysene som grunnlag for å ta beslutninger om tiltak som skal sikre minste tillatte sikkerhetsnivå.

Lørentunnelen, Rv 150. Foto: Knut Opeide

2015/06 Oppfølging av driftskontrakter

Saken undersøkte om Region vest følger opp driftskontrakter i samsvar med krav.

For det første undersøkte Vegtilsynet byggherrens planlegging av stikkprøvekontroller. Tilsynet viste at den årlige planleggingen ikke er i samsvar med krav og det ble påvist svakheter ved planlegging av stikkprøvekontroller i ukeplaner. Funnene innebærer slik Vegtilsynet ser det, at det for de undersøkte driftskontraktene er ulik praksis ved planlegging av stikkprøvekontroller, noe som er i strid med formålet med SOPP. Dette kan gi et feil bilde av kontrollvirksomheten ved rapportering, der tertial- og årsrapporteringen kan gi feil styringsinformasjon til regionen, Vegdirektoratet og andre. Det er heller ikke dokumentert at registreringen av de årlige plantallene er i samsvar med krav og føringer. Dette betyr etter Vegtilsynets vurdering at det ikke er mulig å uttale seg om den planlagte kontrollvirksomheten er tilstrekkelig for å sikre at leveransen i driftskontraktene er i samsvar med bestillingen.

Vegtilsynet undersøkte også om byggherrens stikkprøvekontroller blir gjennomført i samsvar med plan. Tilsynet viste at det i liten grad er samsvar mellom plantallene og antall gjennomførte stikkprøvekontroller for riksveg og gang-/sykkelveg på riksveg i perioden juni til september 2015. Andelen gjennomførte stikkprøvekontroller varierer fra 20 % til 197 % sammenliknet med plantallene, og for seks av driftskontraktene er forskjellen fra plantallet større enn +/- 20 %. Stikkprøvekontrollvirksomheten kan avvike fra det planlagte i løpet av året. Grunner til dette kan for eksempel være endring av tilgjengelige ressurser til kontrollarbeid, eller at resultat fra gjennomførte kontroller gir behov for å øke eller redusere omfanget av stikkprøvekontroller. Vegtilsynets vurdering er likevel at forskjellene mellom antall planlagte og gjennomførte stikkprøvekontroller er så store, at det er grunn til å stille spørsmål ved om dette skyldes mangelfull planlegging eller om det er et resultat av naturlige tilpasninger av kontrollvirksomheten i løpet av året.

Til slutt undersøkte Vegtilsynet om byggherren behandler kontrollresultat etter stikkprøvekontroller i samsvar med krav. Tilsynet viste at det ikke blir gjennomført oppfølgingskontroller i samsvar med krav. Manglende gjennomføring av oppfølgingskontroll kan ha som konsekvens at avvik ikke blir utbedret.

Rapporten inneholder fem funn, og Vegtilsynet har med bakgrunn i disse gitt tre tilrådninger.

Annen tilsynsrelatert virksomhet

Tilrådsninger fra Statens havarikommisjon for transport, veg

Det inngår også i instruksen til Vegtilsynet å komme med uttale til de rapportene fra Statens havarikommisjon for transport, veg som har å gjøre med trafikkulykker på vegen. Vegtilsynet skal vurdere hvordan sikkerhetstilrådingene står i forhold til tilsynsprogrammet. Vegtilsynet har mottatt to relevante rapporter i 2015 og gitt uttalelser om de.

Aktiv pådriver

Vegtilsynet skal også ifølge instruks informere om virksomheten, foreslå endringer i regelverk dersom det er nødvendig, ta initiativ til FoU-arbeid og delta i internasjonalt arbeid som har verdi for Vegtilsynets arbeid.

Informere om Vegtilsynets ansvarsområde

Målet for Vegtilsynet er å kommunisere målrettet og tydelig

Når det gjelder målet om å kommuniserer målrettet, så innebærer det først og fremst å ha god kommunikasjon med de viktigste interessegruppene, som tilsynspart, fagmiljøer og interesseorganisasjoner.

Tilbakemeldinger og Vegtilsynets generelle inntrykk er at det er opparbeidet en forståelse for tilsynets oppgaver og rolle, blant interessenter og tilsynspart.

Vegtilsynet har i prinsippet flere vinduer for påvirkning av Statens vegvesen – hovedsakelig ved planlegging og varsling av tilsyn, gjennomføring av tilsyn, i kommunikasjon om tilrådninger og de krav som er satt til oppfølging. Interaksjonen med Statens vegvesen er viktig for Vegtilsynet. Det samme gjelder i andre aktiviteter som seminarer og møter med Statens vegvesen.

Vegtilsynet har i samsvar med utarbeidet kommunikasjonsplan i 2015 informert om Vegtilsynets rolle, oppgaver og tilsynssaker. Vegtilsynet har holdt faglige innlegg på møter og samlinger i regi av avdelinger i Statens vegvesen.

Tilsynssakene har hatt god dekning i ulike fagpublikasjoner og medier knyttet til interesseorganisasjonene. I tillegg har Vegtilsynet publisert en kronikk i «Samferdsel», «Våre veger» og «Vegen og vi». Når det gjelder omtale av tilsynssaker i presse og radio ser Vegtilsynet at det først og fremst er mediene i den gjeldende region som publiserer saker.

Foreslå endringer i regelverk

Målet er å bidra til et formålstjenlig regelverk knyttet til sikkerhet i riksveginfrastrukturen.

Etter hver gjennomført tilsynssak vurderes tilsynskriteriene som er benyttet for å avdekke svakheter/mangler ved eksisterende regelverk, og det gis en vurdering hvorvidt det er behov for endringsforslag.

Vegtilsynet har fremmet to forslag om endring av regelverk. Det første gjelder forslag om ny forskrift for styring av sikkerheten i riksvegnettet. Det andre forslaget er utarbeidet etter tilsynssak 2015-05 *Teknisk kvalitet i utbyggingsprosjekt*. Forslaget gjelder endringer i Håndbok R760 *Styring av vegprosjekter* og kvalitetssystemet med vekt på den delen som gjelder verifisering av teknisk kvalitet i utbyggingsprosjekt.

Internasjonalt arbeid

Mål for internasjonalt arbeid har vært å overvåke og dele erfaring, samt hente erfaring fra andre land om innføring av ITS-direktivet.

Vegtilsynet har i samsvar med aktivitetsplan holdt faglig innlegg på nordiske konferanser.

Vegtilsynet har i 2015 prioritert å kartlegge innføringen av ITS-direktivet i EU samt kontrollfunksjonen det gjennom tildelingsbrev er varslet at Vegtilsynet vil få når det gjelder framskaffelse av på sikkerhetsrelevant informasjon for trafikantene. Kontakt med EU-kommisjonen er opprettet og vil bli fulgt opp i 2016.

FoU-arbeid

Målet er å bli et bedre og mer effektivt tilsyn, bidra til felles tilnærming av tilsynsvirksomhet innen transportsektoren og støtte opp under nullvisjonens systemtankegang.

Vegtilsynet har i 2015 gjennomført et FoU-prosjekt med tittelen: Metode for utarbeiding av risikobasert tilsynsprogram, samt utarbeiding av risikobasert tilsynsprogram.

Prosjektet eies av Vegtilsynet, med Combitech AS som utførende partnere. Prosjektet vil bli slutført våren 2016.

Vegtilsynet vil i 2015 nytte metoden for vurdering av effekten av Vegtilsynets virksomhet.

Evalueringer og brukerundersøkelser

Tilsynspart får mulighet til å evaluere opplevelsen av hver tilsynssak i form av en spørreundersøkelse som kartlegger tilsynspart opplever nytte av tilsynet, Vegtilsynets kompetanse med mer. Resultatene er varierende, men hovedsakelig viser disse at Vegtilsynet blir oppfattet som faglig kompetente og at tilsynssakene oppleves som relevante.

Styring og kontroll

Risikovurdering

Risikoanalysen for 2015 viste at hovedutfordringen for tilsynet var knyttet til om kvalitet på tilsynssakene er god nok for å oppnå den grad av legitimitet som er nødvendig for å oppnå endring hos tilsynspart. Forståelse av problemet som Vegtilsynet adresserer, oppfattelse av at tilsynets rapporter og om tilrådninger er relevante, er avgjørende for hvilke effekter Vegtilsynet vil få.

Det er risiko knyttet til å rekruttere og beholde kompetanse. Vegtilsynet er en liten etat og derfor sårbar for sykdom og fravær. Endringer i arbeidssituasjonen for de ansatte kan utfordre framdriften i tilsynsprogrammet. Situasjonen er likevel stabil.

Tiltak for å redusere risiko

Erfaringene og tilbakemeldingene så langt tyder på at Vegtilsynet blir oppfattet som faglig kompetente, og at tilsynssakene er relevante. For å redusere risikoen jobber Vegtilsynet kontinuerlig med å forbedre eget kvalitetssystem og kommunikasjon med tilsynspart.

Vegtilsynet har i 2015 fortsatt arbeidet med å få et enda bedre kunnskapsgrunnlag til å velge ut tilsynssaker. Det er satt inn ressurser på utvikling av en risiko- og vesentlighetsvurdering for veginfrastrukturen, og på den måten lage et tilsynsprogram som er i tråd med de hovedutfordringer som framkommer av overordnede dokumenter i vegsektoren, samt funn i relevante forskningsrapporter og utredninger.

Det har i 2015 vært gjort flere tiltak innen kompetanseheving og kvalitetssikring for å håndtere denne risikoen.

Administrative forhold

Målet for 2015 var å ha et godt og inkluderende arbeidsmiljø, og gode prosesser og kultur for læring og fornying.

Det er utarbeidet egen aktivitetsplan for å sikre læring, fornying og utvikling. Aktivitetsplanen inneholder også krav til kurs for nye tilsette og kompetanse- og utviklingstiltak for alle medarbeiderne i Vegtilsynet.

Det er avholdt medarbeidersamtaler og oppfølgingssamtaler.

Rekruttering og bemanning

Ved årsslutt var det 12 ansatte i Vegtilsynet. Én ansatt gikk av med alderspensjon sommeren 2015, og fire nye er ansatt.

Antall ansatte i Vegtilsynet er i samsvar med bemanningsrammen som er gitt.

Inkluderende arbeidsliv

Vegtilsynet har avtale om et mer inkluderende arbeidsliv (IA avtale). Det er i 2015 iverksatt flere tiltak i samsvar med IA-avtalen.

Sykefraværet i Vegtilsynet i 2015 var på 2,5 prosent. Resultatmål i avtaleperioden er å holde sykefraværet under fire prosent. Tilsynet har i 2015 gjort flere tiltak for å holde et lavt sykefravær.

Ansatte i tilsynet får etter anbefaling fra fysioterapeut fra bedriftshelsetjenesten, tilpasset sin arbeidsplass ved innkjøp av anbefalt utstyr. Kontorlokalene har adgang med heis og er ellers universelt utformet.

Tilsynet har rutiner for håndtering av mobbing og trakassering.

Likestilling og diskriminering

Vegtilsynet vektlegger jevn kjønns- og aldersfordeling.

Kjønns- og aldersfordelingen i Vegtilsynet er tilfredsstillende.

Pr 31.12.15 er det seks (50%) kvinner og seks (50%) menn tilsatt i Vegtilsynet.

Gjennomsnittlig alder er 44 år, hvorav snittalder på kvinner er 40 år og menn 48 år.

Arkiv og offentliggjøring av data

Tilsynet bruker tjenesten offentlig elektronisk postjournal (OEP). Et utvalg av dokumenter publiseres på tilsynets hjemmeside. Alle tilsynsrapporter er offentlige og blir publisert på tilsynets hjemmeside.

Årsregnskap

Post 26 Vegtilsynet. Disponibelt beløp for 2015 var 17,079 mill. kroner. Tabellen under viser den økonomiske situasjonen for Vegtilsynet. Alle tall er i tusen kroner. Avvik viser differansen mellom disponibelt beløp og regnskap, og minustegnet (-) indikerer mindreforbruk.

Utgiftspost		Disponibelt beløp 2015	Regnskap 2015	Avvik
30-39	Leieinntekt	- 6	-6	-
40-49	Kjøp EDB-utstyr m.m	-	27	27
50-59	Personal	7740	7935	195
60-69	Kontordrift inkl. fremmedtjenester	7510	5925	-1585
70-79	Annen driftskostnad	635	375	-260
30-39 80-89	Interne poster	1200	1100	-100
Sum post 26 Vegtilsynet		17079	15356	-1723

Avviksforklaring

Avvik skyldes hovedsakelig mindre kjøp av konsulenttjenester enn budsjettet ga rom for. Avviket utgjør 1 mill. kroner. Bruk av konsulenttjenester vurderes fortløpende ved gjennomføring av tilsyn. Resterende avvik på post 60-69 Kontordrift inkl. fremmedtjenester skyldes at faktura for kjøpte konsulenttjenester i forbindelse med FOU-oppdrag utført i 2015 på cirka kr 520.000 ikke ble regnskapsført i 2015. Vegtilsynet mottok faktura så sent at det ikke var mulig, på grunn av interne frister for årsregnskapet i Statens vegvesen, å få med denne på regnskapet for 2015.

Avtaler som forplikter utover budsjettåret

Vegtilsynet har fire avtaler som forplikter utover budsjettåret.

En av avtalene gjelder leie av kontorlokaler, renhold og parkering. Vegtilsynet har også avtale om service på Vegtilsynets tjenestebil. Den tredje avtalen gjelder drift av Vegtilsynets interne tilsynsdatabase. Den fjerde avtalen gjelder avtale med Combi-tech om FoU-prosjektet «Utvikling av metode for risikobasert utvalg av tilsynssaker»

Forpliktelser	Forpliktelser 2015 (mill.kr)	Forpliktelser 2016 (mill.kr)	Avtalens totalverdi (1.1.2015-opphørs- dato) (mill.kr)
Tjenesteavtaler	1,4	1,5	2,9
Leieavtaler	1,3	1,3	9,0
Sum	2,7	2,8	11,9

Vedlegg 1: Tiltrådingar i avgitte tilsynsrapporter i 2015

Sak: 2014-02 Styring og oppfølging av driftskontrakter

Tiltråding 2014-02 nr. 1

Vegtilsynet tilrår at Statens vegvesen, Region øst gjennomfører tiltak for å sikre at styrende dokument blir etablert og nyttet ved styring og oppfølging av driftskontrakter, og at prosjektorganisasjon blir etablert i samsvar med krav for framtidige driftskontrakter.

Tiltråding 2014-02 nr. 2

Vegtilsynet tilrår at Statens vegvesen, Region øst gjennomfører tiltak for å sikre at samhandlingsprosessen blir gjennomført og dokumentert i samsvar med krav for framtidige driftskontrakter, og at regionen vurderer om det er behov for å gjennomføre deler av samhandlingsprosessen på ny for de to driftskontraktene.

Tiltråding 2014-02 nr. 3

Vegtilsynet tilrår at Statens vegvesen, Region øst gjennomfører tiltak for å sikre at kontrollvirksomheten blir planlagt, gjennomført og fulgt opp i samsvar med krav.

Tiltråding 2014-02 nr. 4

Vegtilsynet tilrår at Statens vegvesen, Region øst gjennomfører tiltak for å sikre at byggemøter blir gjennomført og dokumentert i samsvar med krav.

Sak: 2015-01 Trafikkberedskap – planlegging av omkjøringsruterr

Tiltrådning 2015-01 nr. 1

Vegtilsynet tilrår at Statens vegvesen, Region sør sikrar at risiko- og sårbarhetsanalyser blir gjennomført i samsvar med krav.

Tiltrådning 2015-01 nr. 2

Vegtilsynet tilrår at Statens vegvesen, Region sør sikrer at regionen har et planverk som er i samsvar med krav.

Tilråkning 2015-01 nr. 3

Vegtilsynet tilrår at Statens vegvesen, Region sør sikrer at planverket som er tilgjengelig på beredkapsområdene sine mapper på fellesområdet samsvarer med det som er tilgjengelig for entreprenør.

Sak: 2015-02 Teknisk kvalitet i utbyggingsprosjekt

Tilråkning 2015-02 nr. 1

Vegtilsynet tilrår at Statens vegvesen, Region øst gjennomfører tiltak i framtidige utbyggingsprosjekt for å sikre at samhandlingsprosessen omfatter gjennomgang av kvalitetsplaner og prosedyrer for kvalitetssikring.

Tilråkning 2015-02 nr. 2

Vegtilsynet tilrår at Statens vegvesen, Region øst gjennomfører tiltak for å sikre at kritiske prosesser og endring i kritiske prosesser vert lagt til grunn og innarbeidet i byggherrens kontrollplan.

Tilråkning 2015-02 nr. 3

Vegtilsynet tilrår at Statens vegvesen, Region øst gjennomfører tiltak for å sikre at pågående og framtidige prosjekt utarbeider og nytter kontrollplaner i samsvar med krav.

Sak: 2015-03 Trafikkberedskap – planlegging og etablering av omkjøringsruter

Tilråkning 2015-03 nr. 1

Vegtilsynet tilrår at Statens vegvesen, Region midt sikrer at risiko- og sårbarhetsanalyser blir gjennomført i samsvar med krav.

Tilråkning 2015-03 nr. 2

Vegtilsynet tilrår at Statens vegvesen, Region midt etablerer et styringssystem som sikrer at planer for omkjøringsruter i samsvar med krav.

Tilråkning 2015-03 nr. 3

Vegtilsynet tilrår at Statens vegvesen, Region midt sikrer at planverket som er tilgjengelig på fellesområdet samsvarer med det som er gjort tilgjengelig for entreprenør.

Tilråkning 2015-03 nr. 4

Vegtilsynet tilrår at Statens vegvesen, Region midt gjennomfører og evaluerer øvelser som gjelder håndtering av hendelser på veg i samsvar med krav.

Sak: 2015-05 Trafikksikkerhetsrevisjon i samsvar med trafikksikkerhetsforskriften

Tilråkning 2015-04 nr. 1

Vegtilsynet tilrår at Statens vegvesen, Region nord gjennomfører tiltak for å sikre at trafikksikkerhetsrevisjoner vert planlagt og gjennomført i samsvar med krav.

Tilråkning 2015-04 nr. 2

Vegtilsynet tilrår at Statens vegvesen, Region nord gjennomfører tiltak for å hindre gjentakelse av revisjonsfunn i framtidige prosjekt.

Tilråkning 2015-04 nr. 3

Vegtilsynet tilrår at Statens vegvesen, Region sør gjennomfører tiltak for å sikre at trafikksikkerhetsrevisjoner blir planlagt og gjennomført i samsvar med krav.

Tilråding 2015-04 nr. 4

Vegtilsynet tilrår at Statens vegvesen, Region sør gjennomfører tiltak for å hindre gjentakelse av revisjonsfunn i framtidige prosjekt.

Sak: 2015-05 Risikoanalyse av vegtunneler

Tilråding 2015-05 nr. 1

Vegtilsynet tilrår at Statens vegvesen, Region øst sikrer at risikoanalyser blir gjennomført med tunnelsikkerhetsforskriften som kravsdokument.

Tilråding 2015-05 nr. 2

Vegtilsynet tilrår at Statens vegvesen, Region øst sikrer at risikoanalyser blir gjennomført av et uavhengig organ i samsvar med krav.

Tilråding 2015-05 nr. 3

Vegtilsynet tilrår at Statens vegvesen, Region øst sikrer at risikoanalyser blir gjennomført i samsvar med tunnelsikkerhetsforskriften og veileder.

Sak: 2015-06 Oppfølging av driftskontrakt

Tilråding 2015-06 nr. 1

Vegtilsynet tilrår at Statens vegvesen, Region øst sikrer at risikoanalyser blir gjennomført med tunnelsikkerhetsforskriften som kravsdokument.

Tilråding 2015-06 nr. 2

Vegtilsynet tilrår at Statens vegvesen, Region vest undersøker årsakene til avvik i andel gjennomførte stikkprøvekontroller i forhold til plan, og på bakgrunn av dette vurderer om det er behov for å gjennomføre tiltak for å sikre at stikkprøvekontroller i større grad blir gjennomført i samsvar med plan.

Tilråding 2015-06 nr. 3

Vegtilsynet tilrår at Statens vegvesen, Region vest gjennomfører tiltak for å sikre at oppfølgingskontroller blir gjennomført i samsvar med krav.

Strøsand etter vinteren. Foto: Knut Opeide